

GÖÇÜN TARIM SEKTÖRÜNDE FAALİYET GÖSTEREN PAZAR ÇALIŞANLARINA ETKİSİ VE YALOVA ÖRNEĞİ

Orhan Koçak¹ • Erkan Uygun²

ÖZET

Tarım sektörü içerisinde pazarıcı çalışanları önemli bir yere sahiptir. Pazar çalışanlarının farklı illerden göç edenlerden oluşması ve enformel çalışma yönüyle yüksek orana sahip olması, diğer sektörlere göre pazarıcı çalışanlarına dikkati çekmektedir. Ayrıca, uzun çalışma saatleri, sağlıksız çalışma ortamları, büyük oranda sosyal güvenlik dışında olmaları da diğer sorunları arasındadır. Özellikle göçmenlerin en çok çalıştığı bir sektör olarak pazarıcılık bir geçiş sektörü olmaktadır. Küreselleşme çağında varlığını sürdürmeye çalışan pazarıcılardan, Yalova ilindeki pazar yerlerinde tarım ürünleri satılan yerler, bu araştırmanın ilgi alanını oluşturmaktadır.

Bu araştırma iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde pazarıcı, pazaryeri, semt pazarı ve pazarıcılık faaliyetini etkileyen göç olgusu ile kayıt dışı gibi kavramlar üzerinde durulmuştur. İkinci bölümde ise yapılan saha çalışması, SPSS istatistik programı vasıtasıyla çeşitli testler uygulanarak analiz edilmiş ve tarım ürünleri satan pazarıcı çalışanlarının sosyo-ekonomik profili ortaya konulmuştur.

Anahtar kelimeler: Pazar Esnafı, Pazarıcılık, Pazar Yerleri, Sosyo-Ekonomik Profil, Kayıt Dışı, Enformel, Göç.

¹ Doç. Dr., Yalova Üniversitesi, İİBF Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri, Öğretim Üyesi

²Yalova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Öğrencisi

THE IMPACT OF MIGRATION ON WORKERS IN AGRICULTURE SECTOR AND YALOVA CASE

Orhan Koçak • Erkan Uygun

ABSTRACT

The workers who work in marketplace where agriculture products are sold have much importance in the sector. The workers who come from different cities and have high rate in terms of informal working are different than other sectors' workers. Also, long working hours, unhealthy working conditions and being out of social security system with high rates are other problems of the workers. Especially, the markets where the mostly immigrants are working are seen as a transition al workplaces.

The study is separated into two parts. In the first part of the study, it is focused on migration affect on workers working in marketplaces and informal working. In the second part, the survey is examined and analyzed in order to get socio-economic profiles of the workers in the marketplaces. The SPSS program is to be used to compile the data and then frequency and cross-examined tables are prepared.

Keywords: Marketplace, Socio-Economic Profile, Migration, Informal Working.

GİRİŞ

Taşıdıkları özellikler açısından toplumun farklı bir yansıması olan pazar yerlerinde, köylüsünden küçük esnafa kadar toplumun her tabakasından çalışanlar görmek mümkündür. Esnafın kendi ürettiği ya da aracı olarak satın aldığı ürünleri, haftanın belirli günlerinde açık veya kapalı alanlarda doğrudan tüketicilere sattığı pazar yerleri, toplum hayatında önemli bir ihtiyaca cevap vermektedir.

Pazar yerleri kendine has tedarik yöntemleri, toplumun orta ve düşük gelirli kesimlerinin taleplerini karşılaması, farklı çalışma günleri ve saatleri ile bir nevi esnek istihdam modelini uyguluyor olması, tedarik zincirinde kayıt dışılığın yoğun olması, işsizlik durumunda vasıfsızlar tarafından geçici çalışmanın kolayca gerçekleştirilebilmesi ve özellikle göç edenlerin fazlaca tercih etmelerinden dolayı kayıt dışı çalışma oranları yüksek olmaktadır. Bu özellikler, hem sektörü hem de çalışanlarını Yalova özelinde bir anket çalışması yaparak incelemeye değer nedenler olmaktadır.

Bu araştırma ile, Yalova ilinde tarım ürünleri satan pazar esnafının demografik yapısı, göç durumu, çalışma süresi, sosyal güvenceleri gibi sosyo-ekonomik profilleri, anket uygulaması yoluyla elde edilen verilerden yola çıkarak çok yönlü olarak incelemeye tabi tutulmuştur. Verilerden elde edilen tablolar farklı istatistiki testlerle analiz edilerek değerlendirilmeye çalışılmıştır.

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Belediyeler, modern pazar yerleri kurmak, pazar yerlerinde malların hijyenik şartlarda satışa sunulmasını sağlamak, uygun çalışma ortamını oluşturmak, altyapı ile çevre düzenlemelerini yapmak, tüketicinin korunmasına yönelik tedbirleri almak ve gerekli denetimleri yapmakla görevlidir. Pazar yerlerinin kurulması veya kapatılmasına, işleyiş, yönetim ve denetimine, üretici ve pazar-cılarda aranılacak niteliklere, bunların çalışmalarına, yapacakları satışlara, haklarına, uymakla yükümlü buldukları kurallara, faaliyetlerinin yürütülmesine ilişkin diğer usul ve esaslara, ilgili bakanlıkların uygun görüşleri alınarak Sanayi ve Ticaret bakanlığınca çıkarılacak yönetmelikle karar verilir.

En genel anlamıyla pazar, esnafın kendi ürettiği, halden veya başkasının tarlasından satın aldığı ürünleri, haftanın belirli günlerinde satabildiği, halka açık veya kapalı alanlardır şeklinde tanımlanabilir (Gavcar, 2006, 134). Çeşitli mallar ile belediyece müsaade edilen diğer gıda ve ihtiyaç maddeler-

rini semt pazarlarında doğrudan tüketicilere perakende olarak satan meslek mensupları pazarcı olarak tanımlanmaktadır.

Pazar yerleri, belediyelerce tespit edilecek yer ve günlerde kurulan üretici ve semt pazarları şeklinde açıklanabilir. Pazar yerlerindeki satış yerleri tahsis yoluyla işletilmektedir. Tahsis, satış yeri bulunmayanlara öncelik verilmek suretiyle belediye encümeni tarafından yapılmakta olup, belediye meclisince her yıl belirlenecek tarifeye göre ücret tahsil edilmektedir. Başka bir alana taşınma hâlinde; toptancı hallerinde kiralama ve satış işlemi ile pazar yerlerinde tahsis işlemi, mevcut hak sahiplerine öncelik verilmek suretiyle yapılmaktadır. Pazarda fiyatların, malların arz ve talebine bağlı olarak serbest rekabet şartlarına göre oluşması esas alınmaktadır (www.tuspaf.org.tr,1).

Semt pazarı, üreticiler ve pazarcılar tarafından satışa sunulan mallar ile belediyece müsaade edilen diğer gıda ve ihtiyaç maddelerinin doğrudan tüketicilere perakende olarak satıldığı açık veya kapalı pazar yerleridir. Semt pazarları, tüketici piyasasının büyüklüğü, ulaşım imkânları, semt pazarı sayısı ve bunların birbirlerine yakınlığı ile semt pazarının çevreye, altyapıya ve trafiğe getireceği yüklerin yanında can ve mal güvenliği riski göz önünde bulundurularak belediyelerce kurulmaktadır.

Üretici pazarı ise, üreticilerin kendi ürettikleri malları perakende olarak doğrudan tüketicilere sattıkları açık veya kapalı pazar yerleridir. Üretici pazarları, yörede yetiştirilen mal miktarı, mal çeşidi, üretim sezonu ile üretici/tüketici talepleri dikkate alınarak semt pazarlarının kurulduğu günlerle aynı olmamak şartıyla belediyelerce kurulmaktadır. Üreticiler, pazar yerlerinde kendi ürettikleri mallar dışında ve toptan satış miktarının iki katından az olmamak üzere belediyelerce belirlenen miktarın üzerinde satış yapmamaktadır (www.tuspaf.org.tr,2).

2. PAZARCILIĞIN GÖÇ VE KAYIT DIŞI İLE OLAN İLİŞKİSİ

Köyden kente göç edenlerin en önemli sorununun iş bulma ve yerleşme olduğu gözlenmektedir. Bu insanlar, kentsel işgücü piyasasında güvenceli, kurumsal ve vasıflı işlerde istihdam edilememektedirler (Mutlu, 2007, 5). Bu nedenle göç eden bu kesim, geçimlerini sağlamak için düzensiz ve geçici de olsa yeni bir sektörün (pazarcılık, minibüsçülük, işportacılık, kapıcılık, vb.) oluşmasına sebebiyet vermektedir (Mutlu, 2007, 13-14).

Öztürk'e göre pazarcıların % 73,5'i, en önemli göç etme nedenlerini, gelir yetersizliği ve işsizlik gibi ekonomik nedenler olarak belirtmişlerdir. Bununla

birlikte hayat koşullarının yeterli olmaması, terörden kaçış, siyasi karışıklıklar ve kan davası gibi nedenler de göçe yol açmaktadır (Öztürk, 2008, 1615).

Özellikle 1990'lı yıllarda Türkiye'deki iç göçün yönünün, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nden batıya ve şehir merkezlerine doğru gerçekleştiği görülmüştür (Aker, 2002, 98). Köyden kente göç edenler, kente uyum sağlamakta uzun süre zorlanmaktadırlar. Kent hayatının yanı sıra köyle ekonomik ve sosyal irtibatlarını sürdürmek istemektedirler. Bu süreç göçün başlangıcından itibaren 15 yıl civarında sürmekte ve daha sonrasında köyle bağlarını tamamen koparabilmektedirler (Özer, 2004, 117). Köyden kente göç edenler ilk olarak kendilerinden daha önce göç eden akraba ya da tanıdıklarına iş için başvurumaktadırlar. Genellikle bulunan ilk iş kayıt dışı ekonomi ve enformel çalışmanın yoğun olduğu alanlarda olmaktadır (Başel, 2006, 288-289).

Kayıt dışı ekonomi, mal ve hizmet üretimi ve değişimine konu olmasına karşın, ekonominin geleneksel ölçüm yöntemleriyle bütünüyle tespit edilemediğinden milli muhasebe kayıtlarında yer almayan ve GSMH büyüklüklerine yansımaları kapsamaktadır. Bir diğer ifade ile, kayıt dışı ekonomi, işlemlerin kayıtlara geçirilmeyen kesimini ifade etmektedir (Işık ve Acar, 2003, 119). Kayıt dışı ekonomiyi, yapılan ekonomik faaliyetlerin kayıt altına alınamaması ve kamu denetimi dışında kalması ile oluşan işlem ve faaliyetler olarak da tanımlamak mümkündür (Bulut, 2007, 11). Kayıt dışı çalışma ülkemizde, kayıt dışı istihdamın %85,9 olduğu tarım sektöründe ilk sırada yer almaktadır. Diğer sektörlerde ise, tamamen kayıtsız çalışanlar ile emekliler veya düşük ücretlilerin yaptığı ikinci bir işte kayıtsız çalışanlar görülmektedir (Güloğlu, 2005, 3-4). Tarım sektöründe kayıt dışı çalışanların büyük çoğunluğunu yardımcı aile üyeleri yani özellikle kadınlar, gençler ve çocuklar oluşturmaktadır (Zaim, 1990, 148). Türkiye Sebzeçiler ve Pazarıcılar Federasyonu'nun (TÜSPAF) 2009 yılı verilerine göre; Türkiye genelinde günlük 525 ile 550 arasında pazar açıldığı, yaklaşık 330 bin tezgah kurulduğu, sadece 80 bininin kayıt altında olduğu, geri kalan 250 bin kişinin kayıt dışı olarak tezgah açtığı ve 330 bin pazarcının ayrıca yanında çalıştırdığı 500 bin kişiyle beraber toplam 830 bin çalışanın 750 bininin sosyal güvenceden yoksun olduğu belirtilmektedir (Çakman, 2010).

3. METODOLOJİ

Araştırma için Yalova ili merkez ve ilçelerinde haftanın belirli günleri kurulan pazar yerlerindeki tarım ürünleri satan pazarcılarının tamamı araştırma alanı olarak belirlenmiştir. Yalova'da kurulan semt pazarlarına Yalova'nın ilçelerinin yanı sıra Bursa ve Kocaeli ilinden de pazarcı gelmektedir. Araş-

tırmamızın amacına yönelik, basit ve halkın anlayabileceği bir dil kullanılarak, 68 adet sorudan oluşan anket, rastgele seçilen 133 pazarcıya tek tek uygulanmıştır. Bu anket yoluyla, pazarcıların sosyo-ekonomik profili kapsamında; demografik yapısı, eğitim seviyeleri, göç durumları, konut durumları, sorunları, sosyal güvenlik durumları, çalışma şartları, memnuniyet dereceleri, satılan ürünleri nasıl elde ettikleri, ortalama gelir düzeyleri ve çeşitli ilişkisel bilgiler elde edilmiştir. Anketleri değerlendirmek için frekans dağılımı, çapraz tablo, ki-kare testi, t testi istatistiki yöntemlerden yararlanılmıştır.

4. BULGULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Tablo 1: Pazar Esnafının Demografik Özellikleri

Cinsiyet			Medeni Hal		
	Sayı	Yüzde (%)		Sayı	Yüzde (%)
Erkek	111	83,5	Evli	113	85
Kadın	22	16,5	Bekar	20	15
Toplam	133	100	Toplam	133	100
Yaş			Çocuk Sayısı		
	Sayı	Yüzde (%)		Sayı	Yüzde (%)
15-20	2	1,5	Çocuksuz	26	19,5
21-25	13	9,8	1 Çocuk	17	12,8
26-33	27	20,3	2 Çocuk	35	26,3
34-40	21	15,8	3 Çocuk	33	24,8
41-49	31	23,3	4 Çocuk	13	9,8
50 Üzeri	39	29,3	5 Çocuk ve Üzeri	9	6,8
Toplam	133	100	Toplam	133	100

Yalova'daki pazarcıların çok büyük bir kısmını oluşturan %83,5'inin erkek, %16,5'inin ise kadın olduğu görülmektedir. Çalışma şartlarının erkekler için daha uygun olduğu düşünüldüğünde, anket sonuçlarının bunu bir defa daha teyit ettiği görülmektedir. Pazarcıların %59,4'ü 26-49 yaş grubunda yer alan orta yaşlı nüfusu oluşturmaktadır. Pazarcıların 50 yaş üzeri olan %29,3'lük kısmı ise %11,3'lük genç nüfusun oldukça üzerindedir. Pazarcıların %15'inin bekar olduğu görülmektedir. Geri kalan %85'i evli olan pazarcıların %51,1'inin 2 veya 3 çocuğu bulunmaktadır. Ancak pazarcıların %16,6'sının 4, 5 ve daha fazla sayıda çocuğa sahip olduğu görülmektedir. Çocuk sayısı ortalamasının üzerinde kalan kesimin özellikle %21 civarında Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinden Yalova'ya göç etmiş olan pazarcıların etkisiyle ortaya çıktığı tahmin edilmektedir.

Tablo 2: Pazar Esnafının Doğum Yeri ve Yalova'daki İkamet Durumu

Doğum Yeri		
	Sayı	Yüzde (%)
Marmara Bölgesi	89	66,9
Ege Bölgesi	3	2,3
Akdeniz Bölgesi	1	0,8
Karadeniz Bölgesi	12	9,0
D.Anadolu Bölgesi	25	18,8
G.D.Anadolu Bölgesi	3	2,3
Toplam	133	100

Yalova'da İkamet Süresi		
	Sayı	Yüzde (%)
1-4 Yıl Arası	5	3,8
5-9 Yıl Arası	1	0,8
10-14 Yıl Arası	9	6,8
15 Yıldan Çok	103	77,4
Yalova Dışında Yaşıyorum	15	11,3
Toplam	133	100

Pazarıcıların %66,9'u Marmara Bölgesi doğumludur. Tabloyu göç yönünden incelediğimizde en fazla göçün %18,8'lik oran ile Doğu Anadolu Bölgesinden yapıldığı görülmektedir. İkinci büyük göç bölgesi pazarıcıların %9'unu kapsayan Karadeniz Bölgesidir. Pazarıcıların %2,3'ü Güney Doğu Anadolu Bölgesinden göç edenlerden oluşmaktadır. %0,8'lik oranla en az göç alınan bölge Akdeniz Bölgesidir. Pazarıcıların %11,3'lük kısmı ise, Yalova dışında ikamet edip gününbirlik olarak pazara gelenlerden oluşmaktadır.

Pazarıcıların Yalova'daki ikamet süreleri incelendiğinde, %77,4'ünün on beş yıl ve üzeri, %6,8'inin on ile on dört yıl arasında, %3,8'inin bir ile dört yıl arasında, %0,8'inin beş ile dokuz yıl arasında olduğu, ancak %11,3'ünün ise sadece pazar için geldiği ve Yalova'da ikamet etmediği görülmektedir.

Tablo 3: Pazarıcıların Göç Durumu

Memlekete Geri Dönmeyi Düşünme Durumu		
	Sayı	%
Evvet	16	30,7
Hayır	36	69,3
Toplam	52	100
Geri Dönmeyi Düşünme Sebebi		
	Sayı	%
İşsizlik	5	9,6
Gelir Yetersizliği	1	1,9
Memleket Özlemi	9	17,3
Masraflar Arttığı İçin	1	1,9
Hayır	36	69,3
Toplam	52	100

Yalova'ya Geliş Nedeni		
	Sayı	%
İş Bulmak	30	22,6
Yüksek Gelir Elde Etmek	2	1,5
Çocuklara İyi Eğitim Sağlamak	2	1,5
Büyük Şehirde Yaşamın İmkanlarından Yararlanmak	11	8,3
Terörden Kaçmak	3	2,3
Akraba Ve Tanıdıkların Etkisiyle	4	3,0
Yalova'yım	64	48,1
Sadece Pazar İçin Geliyorum	17	12,8
Toplam	133	100
Memleket İle İletişimin Devam Etme Durumu		
	Sayı	%
Evvet	35	67,3
Hayır	17	32,7
Toplam	52	100

Pazarıcılarından Yalova'ya göç eden toplam %39,1'lik kesimin çoğunluğunu %22,6 ile iş bulmak için gelenler oluşturmaktadır. Göç ederek Yalova'ya gelen pazarıcıların %67,3'ü memleketleriyle olan iletişimini sürdürmektedir. Buna rağmen memleketlerine geri dönmeyi düşünenlerin oranı %30,7'dir. Bu kesimin %17,3'ü memleket özlemini ve %9,6'sı ise işsizliği gerekeceğini göstermektedir.

Tablo 4: Konut Durumu

Oturulan Konutun Türü			Konutta Kiminle Birlikte Oturulduğu					
	Sayı	Yüzde (%)		Sayı	Yüzde (%)			
Kira-Apartman Dairesi	17	12,8	Eş ve Çocuklar	96	72,2			
Kira-Gecekondu	3	2,3						
Kira-Müstakil Ev	8	6,0						
Ev Sahibi-Apartman Dairesi	29	21,8						
Ev Sahibi-Gecekondu	8	6,0						
Ev Sahibi-Müstakil Ev	68	51,1						
Toplam	133	100						
Konuta Ödenen Kira						Anne ve Baba	17	12,8
	Sayı	Yüzde (%)				Anne, Baba, Eş ve Çocuklar	15	11,3
Ödemiyorum	105	78,9				Anne, Baba, Kardeş, Eş ve Çocuklar	1	0,8
250 TL'den Az	5	3,8	Yalnız	4	3,0			
250 TL-500 TL Arası	23	17,3	Toplam	133	100			
Toplam	133	100						

Ankete göre Pazarıcıların kendine ait konutta oturanlarının %51,1'inin müstakil evlerde, %21,8'inin apartman dairesinde, %6'sının gecekonuda oturduğu görülmektedir. Kirada oturanların ise %12,8'inin apartman dairesinde, %6'sının müstakil evlerde, %2,3'ünün gecekonuda oturduğu, kira bedeli olarak %17,3'ünün 250-500 TL arası, %3,8'inin 250 TL ve altında kira ödediği görülmektedir.

Pazarıcıların %72,2 gibi çok büyük bir kısmının çekirdek ailelerden oluştuğu, %12,8'inin anne ve babasıyla, %11,3'ünün ataerki bir yapıda anne ve babası ile beraber kendi eş ve çocuklarıyla, %0,8'lik küçük bir kısmının ise ataerki yapının yanında kardeşleriyle beraber yaşadığı görülmektedir.

Tablo 5: Pazarıcıların Eğitim Durumu (Pazarıcı / Babası / Annesi/ Çocukları)

Eğitim Durumu	Pazarıcı		Babası		Annesi	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
Okur Yazar Değil	4	3,0	28	21,1	37	27,8
Okur Yazar	3	2,3	16	12,0	14	10,5
İlköğretim	97	72,9	83	62,4	78	58,6
Lise	19	14,3	4	3,0	4	3,0
Yüksek Okul	4	3,0	0	0	0	0
Üniversite	6	4,5	2	1,5	0	0
Toplam	133	100	133	100	133	100
Çocuk Eğitim Durumu						
	Devam Eden Sayısı	Yüzde (%)	Mezun Sayısı	Yüzde (%)		
Okul Öncesi Çağda	77	37,7	---	---		
İlköğretim	81	39,7	54	50,4		
Lise	32	15,6	33	30,8		
Üniversite	14	7	20	18,7		
Toplam	204	100	107	100		

Yapılan anket sonucunda pazarıcıların anne ve babalarının eğitim düzeyi ile kendilerinin eğitim düzeyi büyük bir paralellik göstermektedir. Bu doğrultuda ebeveynlerinin yaklaşık %60'ının ve kendilerinin de %72,9'unun ilköğretim mezunu olduğu görülmektedir. Pazarıcıların, babalarının %33,1'inin, annelerinin ise % 38,3'ünün okul eğitimi almadığı ve okuryazar olmayan veya yalnızca okuryazar olan bu kesimin çocukları olan pazarıcılarda ise bu oranın %5,3 olduğu görülmektedir. Ebeveynlerin hiç birinin yüksekokul eğitimi almadığı görülmüştür. Tablodan anne ve babası yüksekokul ve üniversite mezunu olan kişilerin pazarıcılık mesleğini seçmedikleri sonucuna ulaşılabilmektedir. Pazarıcıların çocuklarının ise %18,7'sinin üniversite mezunu olduğu, %7'sinin ise üniversiteye devam ettiği görülmektedir.

Tablo 6: Pazarıcıların İlçelere Göre Dağılımı

İkamet Yeri		
	Sayı	Yüzde (%)
Altınova	16	12
Çınarcık	5	3,8
Çiftlikköy	12	9
Termal	2	1,5
Merkez	82	61,7
Yalova Dışı	16	12
Toplam	133	100

Ankete göre Yalova'daki pazarcılarının %61,7'lik büyük bir çoğunluğunun il merkezinde, %12'sinin Altınova'da, %9'unun Çiftlikköy'de, %3,8'inin Çınarcık'ta, %1,5'inin Termal'de ikamet ettiği ve %12'lik kısmının ise özellikle Kocaeli ve Bursa başta olmak üzere, Yalova'da kurulan bu pazarlara komşu illerden geldiği görülmektedir.

Tablo 7: Pazarcılığı Seçme ve Devamlılık Durumu

Pazarcılığı Seçme Sebebi		
	Sayı	Yüzde (%)
Kendi Kendime Karar Verdim	67	50,4
Baba Mesleğim	46	34,6
Arkadaş Tavsiyesi	7	5,3
Birinin Yanında Çalışarak	13	9,8
Toplam	133	100
Pazarcılığa Sürekli Bir İş Gözüyle Bakma Durumu		
	Sayı	Yüzde (%)
Evet	93	69,9
Hayır	40	30,1
Toplam	133	100

Yalova'daki pazarcılarının %50,4'ü bu işe başlarken kendisi karar vermiş, ancak %34,6'sının baba mesleğini devam ettirdiği görülmektedir. Pazarcılarının %9,8'i başkasının yanında çalışarak, %5,3'ü arkadaş tavsiyesiyle bu işe başladığını beyan etmektedir.

Ankete göre pazarcılarının %69,9'luk çok büyük bir bölümü pazarcılığa sürekli bir iş gözüyle bakmaktayken, %30,1'i ise pazarcılığı geçici bir süre için yaptığını beyan etmektedir.

Tablo 8 : Pazarcılarının Mesleği Yapma Süresi ve Memnuniyet Durumu

Pazarcılık Yapma Süresi			Memnuniyet Durumu	Evet		Hayır		Toplam	
	Sayı	%		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
1 Yıldan Az	2	1,5	Sabit Bir Yeriniz Olmasını İster misiniz?	55	41,4	78	58,6	133	100
1-3 Yıl	8	6,0							
4-6 Yıl	10	7,5							
7-9 Yıl	11	8,3	Pazarcılığa Sürekli Bir İş Gözüyle Bakıyor musunuz?	93	69,9	40	30,1	133	100
10 Yıl Üzeri	102	76,7							
Toplam	133	100							
Meslekten Memnun Olma Durumu			Çocuğunuzun da Aynı İşi Yapmasını İster misiniz?	16	12,0	117	88,0	133	100
	Sayı	Yüzde (%)							
Çok Memnunum	14	10,5	Kamu / Özel Sektörde Bir İş Fırsatı Bulsanız Değerlendirir misiniz? (Düzenli Gelir ve Sigortalı)	87	65,4	46	34,6	133	100
Memnunum	47	35,3							
Kısmen Memnunum	40	30,1							
Memnun Değilim	32	24,1							
Toplam	133	100							

Yalova'daki pazarcılarının %76,7'si on yıl ve üzeri, % 8,3'ü yedi ile dokuz yıl, %7,5'i dört ile altı yıl, % 6'sı bir ile üç yıl arası ve %1,5'i ise bir yıldan az bir süredir pazarcılık yapmaktadır. Pazarcılarının %75,9'unun yaptığı işten kısmen dahi olsa memnun olduğu, %24,1'inin ise işinden memnun olmadığı görülmektedir. Memnuniyet durumu bu kadar yüksek olmasına rağmen, pazarcılarının %88'inin çocuklarının bu işi yapmasını tercih etmediği, %58,6'sının sabit bir yer istemediği, %65,4'ünün ise kamu veya özel sektörde düzenli gelir ve sigortası olan bir iş buldukları takdirde çalışmak istediklerini belirtmektedir. Ancak bu oranın, yaptığınız işten memnun musunuz sorusuna verdikleri cevap olan %75,9'luk memnuniyet oranı ile çeliştiği değerlendirilmektedir.

Tablo 9: Pazarcılarının Ekonomik Durumu

Aylık Ortalama Gelir Düzeyi		
	Sayı	Yüzde (%)
750 TL'den Az	42	31,6
750 TL-1000TL	41	30,8
1000 TL-1500 TL	33	24,8
1500 TL-2000 TL	9	6,8
2000 TL Üzeri	8	6
Toplam	133	100
Gelirin İhtiyaçları Karşılama Durumu		
	Sayı	Yüzde (%)
Evet	102	76,7
Hayır	31	23,3
Toplam	133	100
Tasarruf Yapabilme Durumu		
	Sayı	Yüzde (%)
Evet	36	27,1
Hayır	97	72,9
Toplam	133	100

Yalova ilindeki pazarcılarının %31,6'sı 750 TL'den az , %30,8'i 750-1000 TL arasında, %24,8'i 1000-1500 TL arasında, %6,8'i 1500-2000 TL arasında, %6'sı ise 2000 TL ve üzerinde aylık ortalama gelir elde ettiklerini belirtmektedir. Ancak 1500 TL ve üzeri gelir elde eden pazarcılar, diğer pazarcılarının da en az bu seviyede gelir elde ettiklerini fakat bu durumu sakladıklarını beyan etmektedir. Pazarcılarının %76,7'si gelirlerinin kendisinin ve ailesinin ihtiyaçlarını karşılamaya yettiğini, buna karşın %72,9'u tasarruf yapamadığını beyan etmektedir.

Tablo 10: Haftanın Kaç Günü ve Günde Kaç Saat Çalıştıkları

		Günlük Çalışma Saati		Toplam	
		8-11 Saat	12 Saat ve Üzeri		
Haftalık Çalışma Günü	1-2 Gün	Sayı	4	20	24
		Yüzde %	3,0%	15,0%	18,0%
	3-4 Gün	Sayı	2	56	58
		Yüzde %	1,5%	42,1%	43,6%
	5-6 Gün	Sayı	1	30	31
		Yüzde %	0,8%	22,6%	23,3%
	7 Gün	Sayı	2	18	20
		Yüzde %	1,5%	13,5%	15,0%
Toplam		Sayı	9	124	133
		Toplam	6,8%	93,2%	100,0%

Anket sonuçlarına göre pazarcılarının günde on iki saatten fazla çalışanlarının %42,1'lik kısmı haftada üç ile dört gün, %22,6'sı haftada beş ile altı gün ve %15'i ise haftada bir ile üç gün arasında pazarda tezgah açmaktadır. Günde sekiz ve on bir saat arası çalışan pazarcılarının ise %3'ü haftada bir ile iki gün, %1,5'inin haftada üç ile dört gün ve yine %1,5'inin haftada yedi gün, %0,8'inin haftada beş ile altı gün arasında pazara çıktığı görülmektedir. Buradan hareketle Yalova'daki pazarcılarının, haftanın farklı günlerinde farklı pazar yerlerinde tezgah açmak suretiyle hem coğrafi olarak hem de çalışma saati ve gün olarak oldukça esnek çalıştıkları değerlendirilmektedir.

Tablo 11: Pazarcılarının Sosyal Güvence ve Ek Gelir Durumu

Bir Sosyal Güvenceye Sahip misiniz?		
	Sayı	Yüzde (%)
Hayır	25	18,8
SSK (SGK)	34	25,6
BAĞKUR (SGK)	61	45,9
Emekli Sandığı (SGK)	1	0,8
Yeşil Kart	12	9
Toplam	133	100
Pazarcılık Dışında Herhangi Bir Gelire Sahip misiniz?		
	Sayı	Yüzde (%)
Hayır	95	71,4
Kira Geliri	9	6,8
Başka Bir İşte Daha Çalışıyorum	4	3
Emekli Geliri	25	18,8
Toplam	133	100

Ankete göre Yalova'daki pazarcılarının % 18,8'i herhangi bir sosyal güvenceye sahip değildir. Sadece %9'u yeşil kart sahibi olduklarını beyan etmiştir.

Diğer taraftan %45,9'u Bağkur, %25,6'sı SSK, %0,8'i Emekli Sandığı olmak üzere toplam %72,2'si bir Sosyal Güvenlik Kurumuna kayıtlıdır. Pazarcılarının %71,4'ü sadece pazarcılıktan elde ettikleri gelir ile, %18,8'i pazarcılığa ek olarak emekli maaşı ile, %6,8'i kira geliri elde ederek, %3'ü ise başka bir işte daha çalışarak geçimlerini sağlamaktadır.

Tablo 12: Pazarcılarının En Önemli Sorunları ve Dereceleri

Sorunlar	Çok Önemli Bir Sorundur		Önemli Bir Sorundur		Kısmen Önemli Bir Sorundur		Önemli Bir Sorun Değildir	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Büyük Marketler /AVM'ler	91	68,4	26	19,5	1	0,8	15	11,3
Elverişsiz Hava Şartları	88	66,2	23	17,3	12	9	10	7,5
Gelir Düşüklüğü	54	40,6	35	26,3	24	18	20	15
Sosyal Güvencesinin Olmaması	68	51,1	14	10,5	4	3	47	35,3
İşin Sürekliliğinin Olmaması	60	45,1	19	14,3	9	6,8	45	33,8
İşyerinin Sabit Olmaması	43	32,3	27	20,3	15	11,3	48	36,1
Maliye Baskısı	12	9	3	2,3	9	6,8	109	82
Belediye-Zabıta Baskısı	12	9	4	3	8	6,0	109	82

Yalova'daki pazarcılarının %87,9'si şehir merkezlerine açılan, kredi kartı kullanımı ve ürünlerin seçilerek alınmasına olanak sağlayan manav kısmına sahip olan büyük marketler ile alışveriş merkezlerini çok önemli bir sorun olarak görmektedir. Daha sonra sırasıyla pazarcılarının %83,5'i elverişsiz hava şartlarını, %66,9'u gelir düşüklüğünü, %61,6'sı bir sosyal güvencesinin olmayışını, %59,4'ü işin sürekli olmayışını ve son olarak %52,6'sı işyerinin sabit olmayışını çok önemli / önemli bir sorun olarak görmektedir. Türkiye'deki pazarcılarının geneline göre sorun olacağı öngörülen zabıta, belediye ve maliye baskısı ise Yalova'daki pazarcılarının %82'si tarafından sorun olarak görülmemektedir.

Tablo 13: Satılan Ürünlerin Temin Durumu

Ürünlerin Nereden Temin Edildiği	Sayı	Yüzde (%)
Kendime Ait Tarladan	72	54,1
Başkasına Ait Bir Tarladan	19	14,3
Halden	42	31,6
Toplam	133	100

Ankete göre Yalova'daki pazarcılarının %54,1'i sattığı ürünleri kendi tarlasından, %14,3'ü başkasına ait tarladan temin etmekte iken, %31,6'sı halden temin ederek kayıt altına girmektedir. Bu durumda hal dışında kalan

%68,4'lük kesimin büyük çoğunluğunun ürünlerini hale sokmadan yani kayıt dışında kalarak sattıkları değerlendirilmektedir.

Tablo 14: Eleman Çalıştırma Durumu

Yanında Eleman Çalıştırma	Sayı	Yüzde (%)
Hayır	62	46,6
Yardımcı Aile Üyesi	52	39,1
Evet Sigortalı Çalıştırıyorum	4	3
Hem Aile Üyesi Hem de Dışarıdan Bir Sigortalı Çalıştırıyorum	1	0,8
Bazen Yevmiyeli Eleman Çalıştırıyorum	14	10,5
Toplam	133	100

Yalova'daki pazarcılarının %46,6'sı yanında eleman istihdam etmemekte ve sadece %3'ü sigortalı olarak, %0,8'i hem yardımcı aile üyesini hem de dışarıdan birisini sigortalı olarak yanında çalıştırmaktadır. Ancak pazarcılarının %39,1'i aile reisinin işinde çalışarak iş gücüne katılıp, buna karşılık ücret almayan yardımcı aile üyelerini (Zaim, 1990, 147), %10,5'i ise ihtiyaç duydukları kısa sürelerde yanlarına aldıkları yevmiyeli elemanları kayıt dışı olarak çalıştırmaktadır.

Tablo 15: Pazarcılık Mesleğini Seçmede Etkili Olan Sebepler

Sebepler	Sayı	Minimum (Çok Etkili)	Maximum (Etkisiz)	Ortalama	Standart Sapma
Vergi Avantajı	133	1,00	4,00	2,2632	1,19908
Dükkan Kirası	133	1,00	4,00	2,0451	1,16036
Düşük Sermaye	133	1,00	4,00	1,8120	1,05995
Düşük Maliyet	133	1,00	4,00	1,8271	1,08370
Kendine Ait Olma	133	1,00	4,00	1,3759	0,88422
Sigorta Ödememe	133	1,00	4,00	2,8722	1,22111
İşsiz Olduğum İçin	133	1,00	4,00	1,6992	1,12132
Ek Gelir İhtiyacı	133	1,00	4,00	2,0301	1,20567
Karlı Bir İş	133	1,00	4,00	2,1654	0,93889
Başka Mesleğim Yok	133	1,00	4,00	2,1278	1,29342
Resmiyetle Uğraşamamak İçin	133	1,00	4,00	2,9398	1,31287

Yalova'daki pazarcılar, işin kendine ait olmasının bu mesleği seçmede oldukça etkili olduğunu beyan etmişlerdir. Yani düşük ücretlerle başkasının yanında çalışmak yerine kendi işinde ve dilediği esneklikte çalışmayı tercih etmektedirler. Aynı zamanda işsiz olmalarının yanında bir iş kurmak veya işyeri kiralamak için gerekli sermayeye sahip olmamaları nedeniyle, düşük sermaye gerektiren pazarcılığı tercih ettikleri görülmektedir.

Tablo 16: Yalova'ya Geliş Nedeni-Memleket ile İletişim Durumu

		Memleket ile iletişim Durumu					Toplam
			Evete	Hayır	Yalova'yım	Sadece Pazar İçin Geliyorum	
Yalova'ya Geliş Nedeni	İş Bulmak	Sayı	20	10	0	0	30
		Yüzde	15,0%	7,5%	,0%	,0%	22,6%
	Yüksek Gelir Elde Etmek	Sayı	1	1	0	0	2
		Yüzde	,8%	,8%	,0%	,0%	1,5%
	Çocuklara İyi Eğitim Sağlamak	Sayı	0	2	0	0	2
		Yüzde	,0%	1,5%	,0%	,0%	1,5%
	Büyük Şehirde Yaşamın İmkanlarından Yararlanmak	Sayı	8	3	0	0	11
		Yüzde	6,0%	2,3%	,0%	,0%	8,3%
	Terörden kaçmak	Sayı	2	1	0	0	3
		Yüzde	1,5%	,8%	,0%	,0%	2,3%
	Akraba ve Tanıdıkların Etkisiyle	Sayı	4	0	0	0	4
		Yüzde	3,0%	,0%	,0%	,0%	3,0%
	Yalova'yım	Sayı	0	0	64	0	64
		Yüzde	,0%	,0%	48,1%	,0%	48,1%
Sadece Pazar İçin Geliyorum	Sayı	0	0	0	17	17	
	Yüzde	,0%	,0%	,0%	12,8%	12,8%	
Toplam		Sayı	35	17	64	17	133
		Yüzde	26,3%	12,8%	48,1%	12,8%	100,0%

Tabloya göre Yalova'ya göç eden pazarcılarının %15'i iş bulmak, %6'sı büyük şehirde yaşamın imkanlarından yararlanmak, %3'ü akraba ve tanıdıkların etkisiyle, %1,5'i terörden kaçmak, %0,8'i yüksek gelir elde etmek için göç etmiş olup, bu grubun memleketleriyle iletişimi devam etmektedir. Ancak buna karşın Yalova'ya göç eden pazarcılarının %7,5'i iş bulmak, %2,3'ü büyük şehirde yaşamın imkanlarından yararlanmak, %1,5'i çocuklarına iyi eğitim sağlamak, %0,8'i terörden kaçmak, %0,8'i yüksek gelir elde etmek için göç etmiş olup, bu grubun ise memleketleriyle iletişimi devam etmemektedir.

Tablo 17: Memlekete Geri Dönmeyi Düşünme – Etkenler

			Etkenler							Toplam
			İşsizlik	Gelir Yetersizliği	Memleket Özlemi	Masraflar Arttığı İçin	Yalovalıyım	Sadece Pazar İçin Geliyorum	Hayır	
Memlekete Geri Dönmeyi Düşünme	Evet	Sayı	5	1	9	1	0	0	0	16
		Yüzde	3,8%	,8%	6,8%	,8%	,0%	,0%	,0%	12,0%
	Hayır	Sayı	0	0	0	0	0	0	36	36
		Yüzde	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	27,1%	27,1%
	Yalovalıyım	Sayı	0	0	0	0	64	0	0	64
		Yüzde	,0%	,0%	,0%	,0%	48,1%	,0%	,0%	48,1%
	Sadece Pazar İçin Geliyorum	Sayı	0	0	0	0	0	17	0	17
		Yüzde	,0%	,0%	,0%	,0%	,0%	12,8%	,0%	12,8%
	Toplam	Sayı	5	1	9	1	64	17	36	133
		Yüzde	3,8%	,8%	6,8%	,8%	48,1%	12,8%	27,1%	100,0%

Memleketine geri dönmeyi düşünen pazarcular için %6,8'lik bir oran ile birinci etkenin memleket özlemi olduğu, sonra sırasıyla %3,8'lik oranla işsizliğin ikinci sırada yer aldığı ve son olarak da %0,8'lik kesimin gelir yetersizliği ve masrafların artmasının etkisinde kaldığı görülmektedir. Yalova'daki pazarcuların %12,8'i çevre illerden sadece pazar için gelirken, %48'lik kesim ise Yalova'da ikamet etmektedir.

Tablo 18: Yalova'da Yaşanılan Süre – İkamet Yeri

			İkamet Yeri							Toplam
			Altınova	Çınarcık	Çiftlikköy	Termal	Merkez	Yalova Dışı		
Yalova'da Yaşanılan Süre	1-4 Yıl Arası	Sayı	0	1	1	0	3	0	5	
		Yüzde	,0%	,8%	,8%	,0%	2,3%	,0%	3,8%	
	5-9 Yıl Arası	Sayı	0	0	0	0	1	0	1	
		Yüzde	,0%	,0%	,0%	,0%	,8%	,0%	,8%	
	10-14 Yıl Arası	Sayı	0	0	1	0	7	1	9	
		Yüzde	,0%	,0%	,8%	,0%	5,3%	,8%	6,8%	
	15 Yıldan Çok	Sayı	16	4	10	2	70	1	103	
		Yüzde	12,0%	3,0%	7,5%	1,5%	52,6%	,8%	77,4%	
	Yalova Dışında Yaşıyorum	Sayı	0	0	0	0	1	14	15	
		Yüzde	,0%	,0%	,0%	,0%	,8%	10,5%	11,3%	
Toplam	Sayı	16	5	12	2	82	16	133		
	Yüzde	12,0%	3,8%	9,0%	1,5%	61,7%	12,0%	100,0%		

Ankete göre pazarcuların %2,3'ü bir ile dört yıl arasında ve merkezde, %0,8'i Çiftlikköy'de ve yine %0,8'i Çınarcık'ta ikamet etmektedir. Yalova'da pazarcuların %0,8'i beş ile dokuz yıl arasında ve merkezde, on ile on dört yıldır Yalova'da yaşayan pazarcuların %5,3'ü merkezde, %0,8'i Çiftlikköy'de ikamet etmektedir. Pazarcuların %52,6'sı on beş yıldan uzun bir süredir

Yalova'da ve merkezde, %12'si Altınova'da, %7,5'i Çiftlikköy'de, %3'ü Çınarcık'ta, %1,5'i Termal'de ikamet etmekte olup, genel toplama bakıldığında %61,7'sinin merkezde ikamet ettiği görülmektedir.

Tablo 19: Doğum Yeri - Yalova'da Yaşanılan Süre

			Yalova'da Yaşanılan Süre					Toplam	
			1-4 Yıl Arası	5-9 Yıl Arası	10-14 Yıl Arası	15 Yıldan Çok	Yalova Dışında Yaşıyorum		
Doğum Yeri	Marmara Bölgesi	Sayı	4	0	0	74	11	89	
		Yüzde	3,0%	,0%	,0%	55,6%	8,3%	66,9%	
	Ege Bölgesi	Sayı	0	0	0	1	2	3	
		Yüzde	,0%	,0%	,0%	,8%	1,5%	2,3%	
	Akdeniz Bölgesi	Sayı	0	0	0	1	0	1	
		Yüzde	,0%	,0%	,0%	,8%	,0%	,8%	
	Karadeniz Bölgesi	Sayı	1	0	1	8	2	12	
		Yüzde	,8%	,0%	,8%	6,0%	1,5%	9,0%	
	D.Anadolu Bölgesi	Sayı	0	1	8	16	0	25	
		Yüzde	,0%	,8%	6,0%	12,0%	,0%	18,8%	
	G.D.Anadolu Bölgesi	Sayı	0	0	0	3	0	3	
		Yüzde	,0%	,0%	,0%	2,3%	,0%	2,3%	
	Toplam		Sayı	5	1	9	103	15	133
			Yüzde	3,8%	,8%	6,8%	77,4%	11,3%	100,0%

Tabloya göre doğum yeri Marmara bölgesi olan toplam %66,9'luk kesimin %55,6'sının on beş yıldan daha uzun bir süredir Yalova'da ikamet etmekte olduğu, doğum yeri Doğu Anadolu Bölgesi olan %18,8'lik kesimin tamamına yakını on yıldan daha uzun bir süredir Yalova'da ikamet etmektedir. Pazarcıların %9'unu oluşturan Karadeniz Bölgesi doğumluların ise, % 6,8'inin on yıldan daha uzun bir süredir Yalova'da ikamet ettiği görülmektedir.

Tablo 20: Yalova’da Yaşanılan Süre – Pazarcılık Mesleğini Yapma Süresi

		Pazarcılık Mesleğini Yapma Süresi					Toplam	
		1 Yılden Az	1-3 Yıl	4-6 Yıl	7-10 Yıl	10 Yıl Üzeri		
Yalova’da Yaşanılan Süre	1-4 Yıl Arası	Sayı	0	2	1	0	2	5
		Yüzde	,0%	1,5%	,8%	,0%	1,5%	3,8%
	5-9 Yıl Arası	Sayı	0	0	1	0	0	1
		Yüzde	,0%	,0%	,8%	,0%	,0%	,8%
	10-14 Yıl Arası	Sayı	0	0	1	3	5	9
		Yüzde	,0%	,0%	,8%	2,3%	3,8%	6,8%
	15 Yılden Çok	Sayı	2	5	7	8	81	103
		Yüzde	1,5%	3,8%	5,3%	6,0%	60,9%	77,4%
	Yalova Dışında Yaşıyorum	Sayı	0	1	0	0	14	15
		Yüzde	,0%	,8%	,0%	,0%	10,5%	11,3%
Toplam	Sayı	2	8	10	11	102	133	
	Yüzde	1,5%	6,0%	7,5%	8,3%	76,7%	100,0%	

Yalova’da pazarcılık yapanların %77,4’lük kısmını oluşturan ve on beş yıldan uzun süredir Yalova’da yaşayan kesimin aynı zamanda pazarcılık mesleğini de on yıldan fazla bir süredir icra etmekte olduğu görülmektedir. Yani pazarcılar arasında Yalova’da yaşanılan süre ile pazarcılık mesleğini yapma süresi paralellik göstermektedir. Ayrıca Yalova’ya komşu illerden sadece pazar için günübürlük gelen pazarcıların oranı ise %11,3’tür.

Tablo 21: Ki- Kare Analizi Sonuçları

Sorular	χ^2	Serbestlik Derecesi	Anlam Değeri
Yaş - Yaptığı İşten Memnuniyet	14.35	15	0.499
Gelirin İhtiyaçları Karşılması - Yaptığı İşten Memnuniyet	18.14	3	0.000*
Pazarcılığa Sürekli İş Olarak Bakma - Yaptığı İşten Memnuniyet	3.92	3	0.270
Eğitim Durumu - Yaptığı İşten Memnuniyet	10.34	15	0.798
Cinsiyet - Yaptığı İşten Memnuniyet	5.09	3	0.165
Düzenli Gelirli ve Sigortalı İş Fırsatını Değerlendirme Durumu - Yaptığı İşten Memnuniyet	8.94	3	0.030*
Yaş - Aylık Ortalama Gelir	42.01	20	0.003*
Gelirin İhtiyaçları Karşılması - Aylık Ortalama Gelir	17.51	4	0.002*
Pazarcılığa Sürekli İş Olarak Bakma - Aylık Ortalama Gelir	2.59	4	0.629
Eğitim Durumu - Aylık Ortalama Gelir	25.74	20	0.174
Cinsiyet - Aylık Ortalama Gelir	5.14	4	0.272
Düzenli Gelirli ve Sigortalı İş Fırsatını Değerlendirme Durumu - Aylık Ortalama Gelir	5.67	4	0.225
Çocuk Sayısı - Aylık Ortalama Gelir	36.50	20	0.013*

Yaptığı İşten Memnuniyet - Aylık Ortalama Gelir	25.51	12	0.013*
Çocuklarının Aynı İşi Yapmalarını İsteme Durumu - Aylık Ortalama Gelir	4.10	4	0.392
Sosyal Güvenceye Sahiplik - Aylık Ortalama Gelir	27.15	16	0.040*
Ürünlerin Temin Edildiği Yer - Aylık Ortalama Gelir	6.88	8	0.549
Eleman Çalıştırma Durumu - Aylık Ortalama Gelir	30.24	16	0.017*
Ailede Başka Gelire Katkı Durumu - Aylık Ortalama Gelir	11.39	8	0.180
Konut Durumu - Aylık Ortalama Gelir	22.52	20	0.313
Ödenen Kira - Aylık Ortalama Gelir	5.49	8	0.703
Tasarruf Yapabilme - Aylık Ortalama Gelir	13.76	4	0.008*
Anne Eğitim Durumu - Kendi Eğitim Durumu	24.42	15	0.058
Çocuk Sayısı - Eğitim Durumu	51.10	25	0.002*
Sosyal Güvenceye Sahiplik - Kendi Eğitim Durumu	17	20	0.653
Ürünlerin Temin Edildiği Yer - Kendi Eğitim Durumu	5.02	10	0.890
Aylık Ortalama Gelir - Kendi Eğitim Durumu	25.74	20	0.174

* < 0.05

Ki-kare bağımsızlık testi tablosunda, iki veya daha fazla değişken grubu arasında ilişki bulunup bulunmadığı incelenmiş, yani değişkenler arasında bağımsızlık olup olmadığı araştırılmıştır. Buna göre % 5 hatayı kabul ederek karşılaştırma yapıldığında, anlam değeri '0.05'in altında olan test sonuçları anlamlı olarak değerlendirilecektir.

Tabloya göre gelirin ihtiyaçları karşılaması ve düzenli geliri olan sigortalı iş fırsatını değerlendirme, yaptığı işten memnuniyet durumuna bağlı olarak değişmektedir. Yaş, gelirin ihtiyaçları karşılaması, çocuk sayısı, yaptığı işten memnuniyet, sosyal güvenceye sahip olma, yanında eleman çalıştırma ve tasarruf yapabilme durumları ise aylık ortalama gelire bağlı olarak değişmektedir. Ayrıca çocuk sayısı da eğitim durumuna bağlı olarak değişmektedir.

Tablo 22: t Testi Analizi Sonuçları

Sorular	t testi	Serbestlik Derecesi	Anlam Düzeyi
Aylık Ortalama Gelir Düzeyi	1.938	131	0.055
Yaptığı İşten Memnuniyet	0.458	131	0.647
Pazarçılık Yapma süresi	-1.060	131	0.291
Müşteri Memnuniyetine Verilen Önem	- 0.978	131	0.330
Çocuğunun Aynı İşi Yapmasını İsteme Durumu	1.694	131	0.093
Ürünlerin Temin Edildiği Yer	3.817	131	0.000*
Pazarçılığa Sürekli İş Olarak Bakma	0.819	131	0.415

* < 0.05

Yukarıdaki tabloda çeşitli durumlara istinaden erkek ile kadın arasında anlamlı bir fark olup olmadığı sorgulanmıştır. % 5 hatayı kabul ederek karşılaştırma yapıldığında, '0.05' değerinin üzerindeki sonuçlar için anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Buna göre, ürünlerin temin edildiği yer hariç kadın ve erkekler arasında bir fark görülmemiştir.

5. SONUÇ

Yalova ili merkezinde kurulan kapalı pazar yeri ile Altınova, Çiftlikköy, Çınarcık ve Termal ilçelerinde kurulan semt pazarlarında, tarım ürünleri satan pazarıcılardan 133'üne anket uygulanmıştır. Çalışma şartları göz önüne alındığında, Yalova'daki pazarıcıların çok büyük bir kısmını oluşturan %83,5'inin erkek olması bu işe daha yatkın olduklarını göstermiştir. Pazarıcıların % 90'a yakın bölümü orta ve 50 yaş üzeri kişilerden oluşmaktadır. Pazarıcıların %85'i evli ve %51,1'inin 2 veya 3 çocuğu bulunmaktadır. Fakat %16,6'sının dördün üzerinde çocuğa sahip olduğu, bunun da Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinden Yalova'ya olan göçlerden kaynaklandığı değerlendirilmektedir.

Pazarıcıların %18,8'inin Doğu Anadolu Bölgesinden, %9'unun ise Karadeniz Bölgesinden göç edenlerden, %11,3'lük kesim ise Bursa ve Kocaeli illerinden günöbirlük olarak pazara gelenlerden oluşmaktadır. Yalova'ya göç eden pazarıcıların, çoğunluğunun gerekçesi %22,6 ile iş bulmaktır. Göç ederek Yalova'ya gelen pazarıcıların %67,3'ü memleketleriyle irtibat halindedir. Memleketlerine geri dönmeyi düşünenlerin oranı ise %30,7'dir. Doğu Anadolu Bölgesinden göç edenlerin tamamına yakını 10 yıl ve üzeri bir süredir Yalova'da ikamet etmekte olup, memleketleri ile iletişimlerinin giderek zayıfladığı sonucuna varılmaktadır. Karadeniz Bölgesinden göç edenler için de benzer bir durum söz konusudur. Pazarıcıların %78,9'u kendine ait konutta oturmakta, %72,2 gibi çok büyük bir kısmı da çekirdek ailelerden oluşmaktadır. Anne ve babası yüksekokul ve üniversite mezunu olan kişilerin pazarcılık mesleğini seçmedikleri tespit edilmiştir. Pazarıcıların yaklaşık %70'lik bir kesimi, pazarcılığa sürekli bir iş gözüyle bakmaktadır. Yalova'daki pazarıcıların yaptığı işten kısmen dahi olsa memnun olma durumu %75,9'dur. Ancak memnuniyet durumu bu kadar yüksek olmasına rağmen, pazarıcıların %88'i çocuklarının bu işi yapmasını istememektedir. Yalova ilindeki pazarıcıların 1500 Lira ve üzeri gelir elde ettiği ama bu durumu saklamayı tercih ettiği yapılan mülakatlar neticesinde elde edilmiştir.

Pazarcular, haftanın farklı günlerinde farklı pazar yerlerinde tezgah açmak suretiyle hem coğrafi olarak hem de çalışma saati ve gün olarak oldukça esnek çalıştıkları görülmüştür. Pazarcuların % 18,8'i herhangi bir sosyal güvenceye sahip değildir. %9'u yeşil kart sahibi, %72,2'si de Sosyal Güvenlik Kurumuna kayıtlıdır. Yalova'daki pazarcular, sırasıyla büyük marketleri %87,9 oranında, elverişsiz hava şartlarını %83,5 oranında çok önemli / önemli bir sorun olarak görmektedir. Pazarcuların %54,1'i sattığı ürünleri kendi tarlasından, %14,3'ü başkasına ait tarladan temin etmekte iken, %31,6'sı halden temin etmektedir. Yalova'daki pazarcular, işin kendine ait olmasının, bu mesleği seçmede oldukça etkili olduğunu beyan etmişlerdir. Yani düşük ücretlerle başkasının yanında çalışmak yerine kendi işinde ve dilediği esneklikte çalışmayı tercih etmektedirler. Aynı zamanda pazarcılığın düşük sermaye gerektirmesi, pazarcılığı tercih etmekte önemli bir etkidir. Bu yönüyle de pazarcılığın toplumun zayıf kesimine katkı sağladığı değerlendirilmektedir. Yalova'da pazarcılık yapanların yaklaşık %70'lik bir oranı hem 15 yıldan çok bu ilde yaşamakta, hem de 10 yıl ve üzeri pazarcılık mesleğini sürdürmektedir.

Gelirin ihtiyaçları karşılama ve düzenli geliri olan sigortalı iş fırsatını değerlendirme, yaptığı işten memnuniyet durumuna bağlı olarak değişmektedir. Yaş, gelirin ihtiyaçları karşılama, çocuk sayısı, yaptığı işten memnuniyet, sosyal güvenceye sahip olma, yanında eleman çalıştırma ve tasarruf yapabilme durumları ise aylık ortalama gelire bağlı olarak değişmektedir. Ayrıca çocuk sayısının da eğitim durumuna bağlı olarak değiştiği görülmektedir. Ürünlerin temin edildiği yer hariç kadın ve erkekler arasında anlamlı bir fark görülmemektedir.

KAYNAKÇA

AKER, Tamer, vd., "Zorunlu İç Göç: Ruhsal ve Toplumsal Sonuçları", Anadolu Psikiyatri Dergisi, 3:97-103,2002.

BAŞEL, Halis, "İç Göçün Sonuçları Ve İşgücüne Etkileri", Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, Sayı:51, 2006.

BULUT, Halim, Murat, "Kayıt Dışı Ekonominin Boyutları, Etkileri ve Kayıt Dışı İle

Mücadele Yöntemleri: Türkiye Örneği”, <http://www.kayitdisiekonomi.com/files/2010y/10.pdf>, 2007, Erişim: 02.03.2011.

ÇAKMAN, Mehmet, TÜSPAF Basın Açıklaması, <http://baybul.com/diger-konulari/1551346-tuspaf-kayisdisina-care-bulunmali.html>, Erişim: 23.12.2010.

GAVCAR, Erdoğan, vd., “Seyyar pazar esnafının sorunları ve çözüm önerileri (muğla ili örneği)”, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Yıl:5, Sayı:9, İstanbul, Bahar 2006/1 s.133-142.

GÜLOĞLU, Tuncay, “The Reality of Informal Employment in Turkey”, 2005, <http://digitalcommons.ilr.cornell.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1008&context=intlvf>, Erişim:11.12.2010.

Işık, Nihat ve Acar, Mustafa, Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı: 21, Temmuz-Aralık 2003, ss. 117-136.

http://www.tuspaf.org.tr,1/index.php?option=com_content&view=article&id=25&Itemid=27, Erişim: 25.02.2011.

http://www.tuspaf.org.tr,2/index.php?option=com_content&view=article&id=180:s ebze-ve-meyveler-ile-yeterli-arz-ve-talep-derinligi-bulunan-diger-malların-ticaretinin-duzenlenmesi-hakkinda-kanun&catid=1:son-haberler&Itemid=50, Erişim: 25.02.2011.

MUTLU, Selcen, Türkiye’de Yaşanan Gecekondulaşma Süreci ve Çözüm Arayışları: Ankara Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2007

ÖZER, İnan, “Kentsel Ekonomik Araştırmalar Üzerine Sosyolojik Bir Değerlendirme”, Kentsel Ekonomik Araştırmalar Sempozyumu, Cilt II, Mart, 2004.

ÖZTÜRK, Mustafa; ALTUNTEPE, Nihat, “Türkiye’de Kentsel Alanlara Göç Edenlerin Kent ve Çalışma Hayatına Uyum Durumları: Bir Alan Araştırması”, Journal of Yasar University, 3(11), 1587-1625, 2008.

ZAIM, Sabahattin, Çalışma Ekonomisi, 8. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1990.